

J.

24 Februari

7

B.11019.

GEHEIM.

46n.

H.

VN.

*Afzetten van Mr. L. Eindhoven
Opname uit het Archief B.*

**Vergadering "Nationaal Comité
handhaving Rijksoverheid."**

Hierbij heb ik de eer U afschrift aan te bieden van een verslag van een op 12 Febr. 1947 te Amsterdam gehouden vergadering van het "Nationaal Comité handhaving Rijksoverheid", naar den inhoud waarvan ik u nog verwijzen.

G.V.D.

Verzonden aan:

- H.C. van Polttie Rotterdam
- " Den Haag
- " Utrecht
- " Groningen.
- Z.E. den Min. van Binnl. Zaken
- " Justitie
- Hoofd Sectie III M.I.D., Marinestaf
- Hoofd G.S. III B.
- Comm. der Kon. in de Prov. N.H.

195

GEHEIM

Verslag van een op 12 Februari 1947 te 20.00 uur in het Concertgebouw te Amsterdam door het "Nationaal Comité handhaving Rijkseenheid" gehouden vergadering. Deze vergadering was tevoren aangekondigd in de dagbladen o.a. in "Trouw" en in "de Volkskrant". In de groote zaal van het Concertgebouw waren schilden opgehangen, met propaganda-leuzen voor het dagblad "Trouw".

Bij den ingang van de zaal werden oranje speldjes te koop aangeboden.

De vergadering werd bijgewoond door ongeveer 350 personen, onder wie ongeveer 100 vrouwspersonen, allen uit den goeuden stand. De aanwezigen waren over het algemeen boven den leeftijd van 30 jaar. Bij het begin der vergadering hadden zich eenige opgeschoten jongelui voorzien van eenige tientallen exemplaren van de bladen "Indonesië" en "Op Mars", afgezonderd van de rest der bezoekers en zettelden zich achter in de zaal, vanwaar zij verschillende malen de sprekers interrumpcerden met korte protestkreetjes als: "Ja", "Nee" en "Wij."

Te 20.10 uur werd de vergadering geopend met het zingen van "Wien Nederlandsch Bloed", waarna G.A. den Hertog, Nederlandsch Hervormd Predikant, wonende Koninginneweg 186 te Amsterdam, een korte gloedvolle rede hield. Na allen namens het Comité van harte welkom te hebben geheeten, zette hij de doelstellingen van het Comité uiteen, zooals:

"Iedere wijziging in de grondwettelijke structuur van het Koninkrijk moet geschieden op de manier en langs den weg, als in de grondwet staat aangegeven.

"De handhaving van de Rijkseenheid moet ook tot uitdrukking komen in het gezag van de Kroon.

"Door het Comité worden beginselen vastgesteld, die er toe moeten leiden, om de structuur van het Koninkrijk te behouden, en richtlijnen gegeven, die gevolgd moeten worden, in dien in die structuur iets behoort te worden veranderd.

Voorts wakte spreker de aanwezigen op, om zich in de pauze als medewerker van het Comité op te geven.

Hij vervolgde zijn rede met een woord van hulde aan "de jongens in Indië", die soms zoo gauw vergeten worden". G.A. den Hertog wees de vergadering prop, dat er juist de vorige week een aantal militairen uit Indië was teruggekeerd. Wij hebben de plicht hem te laten voelen, dat wij met hem meelevén. Door het Comité zal binnenkort een volledig uitgeruste cantine-wagen aan de jongens in Indië worden aangeboden". Spreker maakte voorts melding van het feit, dat er plannen bestaan, om de "Zeven Provincien - straat" om te doopen in de "Karel Doorman straat". Na dit algemeen woord wenschte spreker ook nog een persoonlijk woord uit te spreken.

Hij ze. i.o.a.:

"Ik ben geen politiek man. Ik houd me niet bezig met politiek. Daarom acht ik het juist een ramp voor Indië, dat deze kwestie een politieke kwestie is geworden.

Wat hoort men tegenwoordig meerdere malen verkondigen?

Als men tegen Linggadjati is, is men reactionnair.

Als men tegen Linggadjati is, is men een kapitalist.

Ik heb nooit geweten dat ik een kapitalist was.

Ik snap dit alles niet.

Waarom zijn we nu hier gekomen? Om ons eens uit te spreken. Ik zit boordevol met hetgeen ik zou willen zeggen, doch ik moet kort zijn, want er komen twee sprekers, die Indië beter kennen dan ik.

Onze tegenpartij in het algemeen heeft van het recht, om zich uit te spreken, ruimschoots gebruik gemaakt.

Wij moeten niet vergeten, dat hier de positie van Hare

Majesteit de Koningin in het geding is. Wij moeten

constateeren, dat de voorlichting van ons Volk over

Indië diep en diep onbevredigd is geweest.

Laten wij de zaak objectief beschouwen.

Op de eerste plaats dan: Het Indonesische Volk is geen

volk. Het zijn meerdere volken, geheel van elkaar ver-

schillend. Op de tweede plaats: Er is daar geen Rege-

ring. Vanwaar is zij gekomen? Zij dient door ons niet

te worden erkend. Op de derde plaats: Laten wij aan-

nemen, dat er een regeering is, dus dat wij Soekarno

zouden erkennen, dan nog is deze regeering niet in

staat na te komen, hetgeen zij beloofd heeft.

M.J. Leendertse uit Arnhem hield daarop een gloedvolle

bedevoering welke verschillende malen door daverend

applaus werd onderbroken.

Spreker gaf allereerst een chronologisch overzicht van

ontwikkeling van den huidige toestand in Indië sinds

1940, schilderde vervolgens de reactie en houding van

de Nederlandsche Regeering na de bevrijding.

Hij deelde mede, dat reeds in 1940 door den toenmaligen

Gouverneur-Generaal, wiens naam hij slechts met eer-

bied kon noemen, een commissie was benoemd, om de

grondslagen te leggen voor een staatkundige hervorming

in Indië. In 1942 werd dit werk door deze commissie

beëindigd.

Spreker toonde aan, dat Nederland in 1886 definitief

het koloniale bestuur vaarwel had gezegd. "Wat Neder-

land in Indië presteerde was zelfs in het buitenland

wijd en zijd bekend en oogste overal bijval en lof,

aldus spreker.

Indië met zijn ruim 60 millioen zielen kende voor den

oorlog geen hongersnood.

Vooraanstaande buitenlandse gezagsdragers bezochten

Indië. Zij stonden verbast, wat Nederland daar ver-

mecht. Een Japansch Generaal verklaarde officieel, in

1943, dat Indië zoowel economisch, als sociaal, als

cultureel, een paradijs was.

De Japanners veranderden dit paradijs in een hel en wat erger was, zij vergiftigden den geest.
Wat gebeurde er namelijk na de capitulatie van Japan op 15 Augustus 1945?

Er ontstond een vacuum van gezag.

De Nederlanders in de kampen werden niet vrij gelaten. Soekarno, die zich evenals Mussert in Mei 1940, verschooten had gehouden in de bossen en rietvelden, stak het hoofd op en riep met eenige hoofden de Indonesische Republiek uit. Overal werden door hen gruwelen bedreven, zowel tegen Nederlanders als tegen de Indische bevolking zelf.

Wie droeg hiervoor de verantwoordelijkheid?

Op de eerste plaats: Engeland!

Op grond van de bijdragen van Nederland als bondgenoot konden wij rechten doen gelden op ons soevereine gezag in Indië. Deze rechten zijn echter niet erkend en in den modder getrapt. Beloften van Bevin en generaal Christison werden nimmer vervuld.

De Engelsen leverden wapenen en legeruitrustingen aan het republikeinsche leger en zij haalden de laatste reet van het Nederlandsche bezit weg.

De hoofdschuldige echter is de Nederlandsche Regeering en de Nederlandsche Regeering in Indië, vooral Dr. van Mook. Het was voor de Nederlandsche Regeering niet onmogelijk geweest, om terstond na de capitulatie orde te schaffen en het Nederlandsche gezag te herstellen. Zij heeft echter lijdelijk toegezien, en niets gedaan. Indien de 5000 militairen, die zich in de kampen bevonden, waren vrijgelaten en opnieuw waren bewapend, hadden deze Nederlandsche militairen zonder eenigen noemenswaardigen tegenstand de chaos kunnen voorkomen. De Nederlanders werden echter "geevaccueerd", weg van den bodem waar hun dooden begraven liggen, waar hun huis en herd is, waar hun familie leeft. Dit was een grove belediging voor de Nederlanders."

Spreker besloot zijn toespraak met op te merken, dat het nog niet te laat was, en alles nog ten goede worden gekeerd.

Hij zinspeelde ten slotte, dat Dr. van Mook zou verdwijnen.

Het publiek beantwoordde deze rede met een daverend applaus. Hierna werd een oogenblik gepauzeerd, waerin men de gelegenheid kreeg, om zich als medewerker van het "Nationaal Comité handhaving rijkseenheid" op te geven.

Te omstreeks 21.45 uur ving de derde spreker, Z.E. Oud Minister Charles Joseph Ignace Marie Welter, geb. te 's-Gravenhage 6-4-1880, wonende te 's-Gravenhage, zijn rede aan.

Daar de zaal slechts voor een zeer klein gedeelte gevuld was en spreker zeer onduidelijk sprak, was van deze rede zeer weinig te verstaan.

Verschillende personen zowel in de zaal als op het po-

dium, hielden de hand aan het oor, om beter te kunnen verstaan en zelfs de verslaggevers, o. v. van "De Waarheid" zochten naar een plaats, waar zij den Oud-Minister beter konden hooren. Spreker begon met te zeggen, dat het op het oogenblik in Indië zeer slecht gaat, en hij vervolgde:

"De Regeering trekt zich van de ontzettende chaos, die er heerscht, weinig of niets aan. Alleen onze soldaten zijn begaan met het lot van de millioenen Indonesiërs."

Spreker schilderde den toestand in Indië onder republikeinsch bestuur. Hij kon deze toestanden bewijzen en met foto's staven. Foto's, die hij in het openbaar niet zou durven laten zien.

Voorts merkte hij op, dat indien er nu in Nederland verkiezingen gehouden zouden worden, hij van de uitslag van deze verkiezingen niet zou twifelen. Als verkiezingsleus zou hij willen voeren: "Genoeg Progressiviteit, steun Rijkseenheid."

Spreker somde hierna een tiental "Kardinale fouten" op welke de Regeering en in het bijzonder Dr. van Mook ten aanzien van Indië zouden hebben gemaakt.

"Wij moeten terug tot de beproefde politiek van de zedelijke verantwoordelijkheid."

De heer Welter vervolgde:

"Na Linggadjati is duidelijk geworden, in welk een moeras wij zijn geraakt. Ik wensch en ik hoop, dat het parlement aan den knoebloel van thans spoedig een einde zal maken en zal bewerkstelligen, dat men met de beste Nederlanders en inlanders om de tafel gaat zitten, om een nieuwe structuur te ontwerpen. De Rijk-conferentie dient zoo spoedig mogelijk bijeen te worden geroepen".

Spreker kwalificeerde de tegenwoordige leden van den Commissie-Generaal als menseken, die Indië te weinig konden. Hij besloot met de lauze: Wij willen Holland houden en de Rijkseenheid!

Zeer vele aanwezigen beantwoordden deze rede met een daverend applaus waarna de heer Welter het eerste en zesde couplet van het Wilhelmus inzette, dat door allen werd meezongen.

De G.A. den Hertog sloot hierna de vergadering. De organisator/Nieland verleende zijn medewerking aan deze bijeenkomst. / Herman.